

Ministerie van Justitie

OZO

Magazine met good practices en nieuws over het verkorten van doorlooptijden in de jeugdstrafrechtketen

Jeugdofficier Marianne van Oosten:

Door een stempel op de kaft gaan we nu veel efficiënter met de dossiers om

Halt coördinator Hans Laskewitz:

Halt verzamelt informatie waar politie niet bij kan. Zo kunnen wij hen precies aangeven wat de doorlooptijd is geweest

Magazine 1, maart 2010

04

08

06

10

12

04 Haarlem scoort prima op de Kalsbeeknormen

Met praktische en doeltreffende maatregelen worden doorlooptijden verkort. Rechters Peter van der Lelie en Geert Lycklama à Nijeholt pakten samen met coördinerend jeugdofficier Marianne van Oosten de handschoen op.

06 Collegiaal, volwassen en met respect

Respect voor elkaar loont. Dat blijkt maar weer eens uit de wijze waarop de Raad voor de Kinderbescherming en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) in Amsterdam samenwerken.

08 Halt verzamelt informatie waar politie niet bij kan

Coördinator van Halt in Zwolle, Hans Laskewitz vertelt samen met zijn collega Nicole Tillie (beleidsadviseur jeugd bij de politie IJsselland) hoe het in zijn werk gaat.

10 Robbin heeft een metamorfose ondergaan

Het verhaal van een jongere en haar begeleider Miranda Kelders, jeugdrecleaserder bij Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant.

12 De geloofwaardigheid staat op het spel

Programmamanager aanpak jeugdcriminaliteit Edward John Kitselaar licht het programma en de rol van aanpak doorlooptijden daarin toe.

14 Korte artikelen

Meer informatie over doorlooptijden. Onder meer: *Waarom doorlooptijden aanpakken?*, *de Kalsbeeknormen*, *project in handen van...*, *gesprekken met vestigingsmanagers en doorlooptijden toegelicht.*

Haarlem scoort prima op de Kalsbeeknormen.

Met praktische en doeltreffende maatregelen

Misschien is het toeval, waarschijnlijk niet. Zo'n anderhalf jaar geleden gaan twee rechters en een officier van justitie in Haarlem ongeveer gelijktijdig aan de slag en constateren ze dat de Kalsbeeknormen allang bestaan, maar dat er niet veel mee gedaan wordt. In ieder geval is het werkproces er zowel bij het Openbaar Ministerie (OM) als bij de Zittende Magistratuur (ZM) niet op ingericht.

En dat moet anders vinden ze bij het Openbaar Ministerie en de rechtbank. Dat kan ook anders. De jeugdrechter Peter van der Lelie (inmiddels rechter-commissaris strafzaken) en Geert Lycklama à Nijeholt – als de rechter die het zittings-team aanstuurt waarin ook de jeugdzaken worden afgehandeld - pakken samen met coördinerend jeugdofficier Marianne van Oosten de handschoenen op. Met praktische en doeltreffende maatregelen zorgen ze er - natuurlijk samen met hun collega's - voor dat Haarlem nu prima scoort op de Kalsbeeknormen.

Ommezwaai

Lycklama: 'We hebben een enorme ommezwaai gemaakt. De Kalsbeeknorm werd om een of andere reden nooit gehaald en er is een hele goede reden om die norm wel te halen. 180 dagen doorlooptijd is lang voor een jeugdige.' OM partner Van Oosten vult aan: 'Het managementteam kreeg de cijfers ook en was niet echt blij met de resultaten die werden gehaald. Ik kreeg zelf ook niet de indruk dat de normen echt onderdeel waren van het werkproces. De vraag is dan natuurlijk: wat doe je er aan?' Van der Lelie: 'Ik werd toen vanuit de rechtbank gevraagd coördinerend jeugdrechter te worden met de opdracht: doe eens wat aan die cijfers.

Ga eens kijken hoe het proces in elkaar zit. Dan zie je dat je als ZM helemaal aan het eind van het traject zit. En dus eigenlijk niet zoveel sturing kunt geven, anders dan via goede afspraken met het parket. Toen zijn we dus met hen om tafel gaan zitten. 'Van der Lelie is daarin steeds bijgestaan door zijn collega coördinerend jeugdrechter Enneke de Vries – van den Heuvel.

Sturing

Met om tafel zitten alleen ben je er natuurlijk niet. Lycklama: 'De Kalsbeeknormen in Haarlem zijn op verschillende niveaus besproken. De hoofdofficier van het OM en de sectorvoorzitter van de strafsector van de rechtbank gaven aan hoe ze sturing willen geven op de normen. Voorop staat daarbij dat ze het allebei belangrijk vinden dat de cijfers gehaald worden. De intentie is er dus ook op het allerhoogste niveau. Vervolgens hebben wij op ons niveau heel praktische oplossingen gevonden, die maakten dat het zo goed is gaan lopen.' Hij vult zijn betoog aan met een voorbeeld: 'Als een rechter een zaak niet kan afmaken op de zitting, dan moet hij ervan doordrongen zijn dat hij de zaak niet kan terugsturen naar de administratie met de opmerking: als de stukken compleet zijn, zet hem

dat de zaken ook redelijk willekeurig uit de kast werden gepakt en beoordeeld. Van Oosten: 'Wat ik toen heb gedaan is een stempel ontwikkeld die op de kaft wordt geplakt. Op die stempel wordt nu door de jeugdadministratie geschreven wat de uiterlijke datum is dat die zaak beoordeeld moet worden. De zaken worden nu ook op die volgorde in de kasten gezet. Met als gevolg dat we efficiënter met dossiers omgaan.'

Ze geeft nog een voorbeeld van een simpele maar doeltreffende oplossing: 'Zaken gingen door vele handen. In het slechtste geval keken vier mensen bij ons naar een zaak. Dat is nu veranderd: degene die het Justitieel Casus-overleg doet is ook degene die de zaak gelijk klaar maakt voor een officiers- of een kinderrechterzitting. Het dossier gaat niet meer terug in de kast.

Het systeem van aanhouden en uitreiken heeft ook veel geholpen, zo vindt ZM partner Lycklama: 'De jeugdige zit op het politiebureau voor een strafbaar feit. De politie heeft vervolgens overleg met het

dan nog maar eens op een nieuwe zitting. Hij moet weten; dit heeft haast...'

Van der Lelie: 'Dat is in het begin wel een probleem geweest, we hadden geen zicht op wanneer de 180 dagen voorbij waren. Toen ben ik gaan kijken aan de hand van lijstjes. Het parket deelt de zaken in op een zitting. Soms stuurde ik het parket een mailtje of ze zaken op een eerdere zittingsdatum konden plannen, zodat de norm gehaald zou worden. En al snel daarna is door de planner van het parket doorgevoerd dat ze de 180 dagen als uitgangspunt nemen bij de planning.'

.....
'We hebben een enorme ommezwaai gemaakt'

Dossiers

Ook het OM pakt dus praktisch en doeltreffend de aanpak van doorlooptijden op. Zo zag Van Oosten bij de jeugdsecretarissen dossiers willekeurig in de kast staan. Met als gevolg

OM. Als die aangeeft: deze zaak gaat naar de rechter, dan krijgt de jongere als hij naar huis wordt gestuurd, een dagvaarding mee waar het feit op staat én gelijk een datum wanneer de zaak zal dienen bij de rechtbank. En de politie weet: dat moet binnen de 180 dagen.'

Alle lof

Van Oosten heeft op haar beurt ook alle lof voor haar partners van het ZM. 'Als er een keer een zaak extra bij moet, dan doen ze dat ook. Dan wordt de zitting maar wat langer. Daar krijgen we van de rechters echt alle ruimte toe.'

De voorbeelden zijn er. Maar wat is het geheim van Haarlem? Van der Lelie: 'Communicatie, we weten elkaar te vinden. Als er problemen met het OM dreigen, halen we snel de kou uit de lucht. Dat geldt overigens ook voor onze contacten met de advocatuur. En het tweede belangrijke ingrediënt is flexibiliteit. We stellen de norm en dus snelheid centraal in onze jeugdzaken. Zonder overigens de kwaliteit daarbij uit het oog te verliezen.' Collega Lycklama vult aan: 'Soms heeft een zaak meer tijd nodig en dan moet je die ook nemen. Aan de andere kant wordt een zaak er nooit beter op als die zonder reden drie maanden in een dossierkast blijft liggen.'

Collegiaal, volwassen en met respect voor elkaars werk

Respect voor elkaar loont. Dat blijkt maar weer eens uit de wijze waarop de Raad voor de Kinderbescherming (Raad) en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) in Amsterdam samenwerken. Elke maandag komen de partijen bijeen, bij crises weten ze elkaar snel te vinden.

Tijdens het wekelijks indicatieoverleg worden alle jongeren besproken die door de raadsonderzoeker die week daarvoor zijn gezien en waarvan de Raad vindt dat ze aan het NIFP voorgelegd moeten worden voor bespreking rondom de wenselijkheid van een gedragsdeskundig onderzoek in het kader van berechting. Dat zijn er meestal acht tot tien per week. Jaarlijks gaat het in Amsterdam om zo'n 250 tot 300 jongeren. Aan het woord teamleider gedragsdeskundigen van de Raad voor de Kinderbescherming in Amster-

dam, Layla Assouik: 'Het wekelijks indicatieoverleg is opgezet vanuit de gezamenlijke wens de rechter-commissaris te voorzien van een goed en snel advies rondom het onderzoek Pro Justitia. Als het gaat over het versnellen van de doorlooptijden een heel zichtbare activiteit. Ons overleg met het NIFP is altijd op maandag en de eerste raadkamer vindt op woensdag plaats. Dat is niet toevallig: we komen maandags bijeen om woensdags al ons advies over wel of niet een (meestal psychologisch) onderzoek klaar te kunnen hebben.'

Zelf zien

Jeugdcoördinator van het NIFP, Martin Wiznitzer vult haar aan: Er is ook nog de mogelijkheid dat we kiezen voor een trajectconsult. In dat geval willen we de jeugdige zelf zien. Dat willen we dan om een nog beter advies te kunnen geven en dat redden we ook nog woensdags, voordat de raadkamer start. Als het gaat om advisering van de rechtbank dan is in onze hele opzet meegenomen wat de handige tijdstippen zijn voor de planning en dus de snelheid. Beide partijen hebben heel goed nagedacht over hoe ze hun rol in het strafproces zo efficiënt mogelijk kunnen inrichten.

Het trajectconsult vraagt de Raad soms ook aan bij voorgeleiding van een jongere. Assouik: 'Als er vermoedens zijn van psychiatrische problemen en er bijvoorbeeld gekeken moet worden naar de detentiegeschiktheid van een jongere, dan gebeurt dat nog vóór de voorgeleiding aan de rechter-commissaris. Het NIFP komt dan heel snel in actie, binnen 24 uur en als het nodig is binnen één uur.

over een paar uur. Meestal lukt het dan de jongere nog te zien door een psychiater, voordat de rechter-commissaris hem ziet. Zo kunnen we de rechtbank zorgvuldig én snel adviseren.'

De voorbeelden laten zien dat de Amsterdamse samenwerking tussen NIFP en Raad prima verloopt. De truc lijkt hem vooral te zitten in de wijze waarop de samenwerking plaatsvindt.

Gelijkwaardig

Assouik: 'Ik ervaar het als een gelijkwaardige samenwerking. Collegiaal, volwassen en met respect voor elkaars werk en expertise. We weten waar ieders verantwoordelijk ligt en bakenen onze eigen rol goed af. Ook dat laatste is belangrijk. Juist zo krijgen we dingen samen voor elkaar. Bovendien als er zaken zijn die niet lopen zoals het hoort, dan weten we elkaar snel te vinden.'

Dat geldt overigens net zo goed voor de derde partij die bij deze aanpak is betrokken: de rechtbank. Ook daarmee worden regelmatig overleggen gepland en werk afgestemd, maar wordt er tevens geïnvesteerd in het verbeteren van de onderlinge verhoudingen. Wiznitzer: 'Dat doen we bijvoorbeeld door het organiseren van een gezamenlijke studiedag. Dat helpt echt om elkaar te leren kennen én meer begrip te ontwikkelen voor elkaars werk.'

Bijzonder

'De basis is de intentie om goed samen te werken en die is zeker aanwezig', vindt Wiznitzer. 'Zijn we het oneens met elkaar, dan sluiten we ons bij wijze van spreken op in een ruimte en doen de deur pas weer open als we er ook echt uit zijn. Het zijn ook vaste mensen die elkaar regelmatig zien en dat maakt het werken hier in Amsterdam bijzonder.' De sleutel tot het succes hier zit hem wat mij betreft niet alleen in het opbouwen van een goede werkwijze, maar ook in het investeren in elkaar. 'Dat hebben we de afgelopen jaren gedaan en dat werpt heel duidelijk zijn vruchten af.'

.....
'De basis voor succes is de intentie om goed samen te werken'

Halt verzamelt informatie waar politie niet bij kan

Soms lijken oplossingen zo simpel, dat je je afvraagt waarom het niet overal al lang zo wordt gedaan. Een mooi voorbeeld daarvan is de oplossing die Halt en politie IJsselland hebben gevonden om ervoor te zorgen dat de politie goed zicht heeft op hun doorlooptijden.

Belangrijk op meerdere fronten, al was het alleen maar omdat bij de politie het halen van doorlooptijden (Kalsbeeknormen) onderdeel is van de prestatieafspraken die zijn gemaakt met het Rijk. Coördinator van Halt in Zwolle, Hans Laskewitz vertelt samen met zijn collega Nicole Tillie (beleidsadviseur jeugd bij de politie IJsselland) hoe het in zijn werk gaat.

Tillie: 'Wij hebben de landelijke werkprocessen intern goed geborgd. Elk team kent een coördinator die 'jeugd' en bijbehorende doorlooptijden onder zijn hoede neemt en ook boven het teamniveau worden de Kalsbeeknormen getoetst. De teamchefs krijgen bovendien ook nog eens door bij welke lopende zaken de doorlooptijd in gevaar komt. Er is dus sturing vanuit de lijn, sturing vanuit het proces, sturing vanuit informatie en dat laatste is hier aangevuld met de informatie vanuit Halt.'

Definitie

Laskewitz: 'Halt verzamelt informatie die de politie niet kan verzamelen. Dat zit 'm in de definitie van doorlooptijden. Cruciaal daarbij is de datum eerste verhoor en vervolgens de datum van ontvangst bij het Haltbureau. De datum eerste verhoor kan de politie natuurlijk uit hun eigen systeem halen, maar datum ontvangst bij Halt, dat blijft gissen. Die informatie hebben wij weer. En omdat de datum eerste verhoor ook wordt ingevoerd bij Halt kunnen wij precies aangeven wat de doorlooptijd is geweest.'

'Wat ik doe is één keer per maand een overzicht uit ons systeem trekken en met wat kunstgrepen haal ik daar een lijst uit met alle zaken die zijn toegestuurd', licht Laskewitz zijn werkwijze toe. Die informatie stuur ik vervolgens naar elk politieteam toe en ook naar de korpsleiding en de beleidsafdelingen. Daarmee kunnen ze precies zien, zelfs op naam van de verbalisant, wat de doorlooptijd per zaak is geweest, wat de doorlooptijd per team is geweest en wat de doorlooptijd bij de hele politieorganisatie is geweest. En dan lever ik ook nog een keer de voortschrijdende doorlooptijd, daarmee kunnen ze zien hoe het loopt door het jaar heen.'

.....
'Datum ontvangst bij Halt, dat bleef gissen'

Lik-op-stuk

Laskewitz doet het niet voor niets. Hij gelooft in de Kalsbeeknormen: 'Het leuke voor ons is vooral dat Halt altijd gepretendeerd heeft een lik-op-stuk afdoening te zijn. En ik ervaar het als heel stimulerend dat er een doorlooptijd wordt gesteld die daaraan recht doet. Ik vind de Kalsbeeknormen dan ook voor ons zo logisch als het maar kan. Je moet er voor gaan.'

.....
'Met wat kunstgrepen haal ik daar een lijst uit'

Ook bij de politie worden de nut en de noodzaak gezien, zo zegt Tillie: 'Ook wij willen graag dat de jongeren snel worden gestraft. Bovendien, als de afhandeling te lang duurt heeft het ook nog eens invloed op ons imago. De normen zijn belangrijke handvatten voor ons zelf en bovendien kunnen we met de normen in de hand betere afspraken maken met onze ketenpartners. We gaan met vertrouwen de samenwerking aan. Juist onze mensen op straat vinden dat prettig. Collega's zijn ook oprecht betrokken bij de jongeren en vinden het ook belangrijk dat de snelheid er in zit. Een traject moet snel opgepakt kunnen worden, dat is belangrijk.'

Afraffelen

Snelheid is belangrijk zo vinden dus beiden, maar Laskewitz geeft wel een maar aan: 'De norm is met een reden gesteld op 80 procent. Ik durf zelfs de stelling wel aan dat een score van 78 procent beter is dan een score van 95 procent. Bij de laatste score loop je namelijk het risico dat je zaken gaat afraffelen en jongeren hebben recht op een fatsoenlijke behandeling en afhandeling. Door de politie en door Halt. Dat staat voor mij buiten kijf.' Laskewitz vervolgt: 'Als er met name bij groepszaken - en jongere treden vaak op in groepjes - niet voldoende aandacht wordt besteed aan de situatie en de politie de zaak bij wijze van spreken zo bij Halt neerlegt, dan krijgt de jongere een verkeerd beeld van de politie. Alsof ze het zo maar over de schutting gooien. Ik pleit er dan ook voor dat de politie ook bij lichte zaken eerst goed naar de jongere en de groep kijkt, voordat ze Halt inschakelen. Het stellen van een doorlooptijd moet altijd een middel zijn.' Tillie vult hem aan met een glimlach: 'Dan zet ik de score graag op 81 procent, want wij zijn in de financiering afhankelijk van het halen van de Kalsbeeknormen. Maar ik ben het eens met mijn Halt-collega: het moet geen doel op zich zijn.'

Hoe gaat Halt eigenlijk zelf om met de Kalsbeeknorm? Laskewitz: 'Het gaat jaarlijks om ongeveer 500 Halt-afdoeningen in de regio. Een keer per maand draai ik de cijfers

uit met de doorlooptijden van elke medewerker. Die worden alleen besproken als er aanleiding toe is. Als iemand structureel goede doorlooptijden heeft en een ander minder dan zie je dat ze elkaar bevragen en van elkaar leren, met als resultaat betere doorlooptijden.'

Zinvol

De politie gaat – ondanks een heel andere schaalgrootte - niet heel anders om met de doorlooptijden. Tillie: 'De gegevens die we krijgen uit onze eigen systemen en ook van Halt worden als erg zinvol ervaren. In de teams geeft het de nodige gespreksstof en bovendien zet het het thema jeugd ook weer eens goed op de agenda in de teams. Goede cijfers geven bovendien ook weer een extra stimulans om aan de slag te gaan.'

'De doorlooptijden zijn bij ons geen doel, maar een middel om jongeren zo goed mogelijk door te verwijzen', benadrukt Tillie nogmaals. 'Daarbij worden we graag ondersteund door de digitale informatie die Halt ons kan

leveren. Door de informatie die wordt geleverd, hebben we bovendien ook weer meer contact. De lijnen worden gemakkelijker gelegd. Het dwingt ons ook op een positieve manier tot communicatie. Korte lijnen zijn van belang om de samenwerking goed te laten verlopen. We weten wat we aan elkaar hebben.'

Toevalligheid

Wat maakt de regio IJsselland nu zo uniek? Laskewitz: 'Halt werkt in andere regio's ook prima samen met de politie. Dat wij die cijfers aanleveren in deze regio is eigenlijk een soort van toevalligheid. Ik heb in een andere functie ooit eens een beetje leren goochelen met Access en Excel.' Laskewitz hoopt dat er snel landelijk een koppeling van systemen plaatsvindt, zodat zowel de politie als de andere ketenpartijen goed zicht krijgen op de doorlooptijden. 'Maar tot die tijd mogen mijn Halt-collega's bellen hoor. Ik zal ze uitleggen hoe betrekkelijk simpel je de gegevens uit ons systeem kunt halen. In Zwolle en omstreken zijn ze er in ieder geval erg blij mee.'

Begeleid door de Jeugdreclassering

Robbin heeft een metamorfose ondergaan

Robbin had er even geen zin meer in. Elke dag vroeg je bed uit, naar die school waar het niet leuk was en niemand thuis die haar 's ochtends wakker maakte. Of nog een keer langskwam om te zeggen dat ze nu toch echt haar bed uit moest komen om naar school te gaan. Niet dat haar moeder het niet belangrijk vond dat ze haar studie afmaakte. Maar haar moeder werkte in ploegdienst en was er dus vaker 's ochtends niet dan wel.

Robbin was 15 toen ze via de leerplichtambtenaar wegens spijbelen eerst een waarschuwing en na meerdere herhalingen een brief kreeg dat ze zich moest melden. Door de officier van justitie werd haar uiteindelijk een sociale vaardigheidstraining en daarna 6 maanden jeugdreclassering opgelegd. Nu bijna 2 jaar later is de training al enige tijd geleden afgerond en loopt de begeleiding door jeugdreclassering op zijn einde.

Toekomst

Robbin wordt begeleid door Miranda Kelders, jeugdrecleaserder van Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant. Ze heeft Robbin zien veranderen in de afgelopen maanden. Van een meisje dat nergens zin in heeft, tot een meisje dat bouwt aan haar toekomst. 'Aan het begin was er werkelijk geen beweging in Robbin te krijgen. Ze was niet gemotiveerd en trok zich niks aan van smeebedes van bijvoorbeeld haar moeder. Haar hele omgeving, inclusief school zat stevig met haar in de maag.' De vraag is of de periode tussen schoolverzuim en de uiteindelijke begeleiding van Robbin te lang heeft geduurd. Robbin zelf vindt van wel: 'In 2008 werd ik gepakt voor het spijbelen en pas nu, twee jaar later, ben ik bijna klaar met de jeugdreclassering. Dat is lang hoor. Er zaten weken soms maanden tussen dat ik niks hoorde. Dan zat ik hele periodes gewoon thuis, daar word je pas lui

van.' Robbin wilde er aan het begin snel vanaf zijn, van haar straf. 'Ik dacht hoe sneller hoe beter, dan kan ik tenminste weer verder zonder dat er iemand van de jeugdreclassering mij op de vingers kijkt.'

Robbin is wel blij dat ze niet naar de kinderrechtster hoefde. 'Dat wilde ik echt niet. Dan ben je crimineel.' Vandaar ook dat ze toch maar trouw naar de sociale vaardigheidstraining ging en vorig jaar zomer startte met de jeugdrecleaseringsbegeleiding. 'Dat was onderdeel van de straf die ik van de officier van justitie kreeg. Ik moest dus wel. Zin in die begeleiding had ik niet. Er is toch ineens iemand die je een half jaar lang op je vingers kijkt en zegt wat je wel of niet moet doen.'

Snel starten

Kelders kijkt met dubbel gevoel naar de tijd die er gezeten heeft tussen het spijbelen en nu. 'In principe vind ik dat we zo snel mogelijk moeten starten met de begeleiding door jeugdreclassering. Dat maakt mogelijk voor de jongere om echt opnieuw een start te maken. Met een opleiding of werk of wat dan ook maar nodig is. Wachten is op die leeftijd nooit goed. Aan de andere kant zie ik dat Robbin in de fase voordat de Jeugdreclassering startte al snel veranderde. Dat maakte dat ze de afgelopen maanden

écht bezig is geweest met hoe haar leven er straks uit moet komen te zien. Ze heeft haar vorige opleiding afgerond, is gestart met een nieuwe en werkt aan haar toekomst. De vraag is of ze anderhalf jaar geleden al zover was dat ze dit kon en wilde. Uit haar verhalen begrijp ik dat ze toen voornamelijk niks wilde en nergens zin in had.' Ondanks dat de jeugdreclassering geen onderdeel

.....
'Ik zit hier natuurlijk niet voor mijn lol'

uitmaakt van de Kalsbeeknormen ziet Kelders ook dat daar dingen sneller kunnen: 'Nadat de jongere een heel traject heeft doorgemaakt van onderzoek en zitting, duurt het bij ons soms ook vrij lang voordat de jongere wordt gekoppeld aan een jeugdrecleaserder en de begeleiding dus kan starten. Bij Robbin kwam het toevallig goed uit omdat ze bij de start van onze gesprekken meteen kon starten met een nieuwe opleiding. Letterlijk een nieuw begin dus.'

Werken

Robbin heeft de afgelopen periode een metamorfose ondergaan. Ze heeft zelf voor haar nieuwe opleiding gekozen, loopt stage en spijbelt niet meer. 'Als ik dat doe

dan kom ik straks achter de kassa in de supermarkt. Dat wil ik niet. Bovendien als ik bij mijn stage in de winkel niet kom opdagen, dan heeft een ander er last van. Dat kan niet, we werken in een team.' Ook de begeleiding door de jeugdreclassering is ze gaandeweg meer gaan waarderen. 'Ik zit hier natuurlijk niet voor mijn lol. Ik had nu ook achter mijn laptop kunnen zitten. Ik zag dit ook eerst echt als een straf. Nu begrijp ik dat Miranda er niet voor zichzelf zit, ze is er voor mij. Daarom luister ik ook naar haar.'

Het verhaal van Robbin is voor Kelders een goed voorbeeld van het belang om in het jeugdstrafrecht de jongeren echt centraal te zetten. 'Laten we ons niet alleen richten op procedures, we moeten vooral ook kijken naar waar de jongere bij gebaat is. Als we daar heel bewust mee omgaan, kan iedereen ook begrijpen dat het soms niet sneller kan. Ik vind alleen wel dat we alles in het werk moeten stellen om er voor te zorgen dat de straffen begeleiding snel ingezet kan worden. Dat we er in sommige gevallen dan achterkomen dat het beter is nog even te wachten met de begeleiding, totdat de jongere er echt iets aan heeft, is dan een tweede. Pas als we die flexibiliteit goed in de hand hebben kunnen we effectief omgaan met de inzet van straf en begeleiden.'

[Robbin is een gefingeerde naam]

Programmamanager aanpak jeugdcriminaliteit Edward John Kitselaar:

‘De geloofwaardigheid staat op het spel’

De aanpak van jeugdcriminaliteit. Een belangrijk speerpunt van het - inmiddels demissionair - kabinet Balkenende en daarmee van het Ministerie van Justitie. Op verschillende fronten wordt er hard gewerkt om het verschil te maken voor (soms in de dop) criminele jongeren.

Bijvoorbeeld door vroegtijdig te signaleren, een persoonsgerichte aanpak, nazorg en zeker niet in de laatste plaats door het project Aanpak Doorlooptijden in het Jeugdstrafrecht (snelle en consequente jeugdstrafrechtketen). Het programma staat onder leiding van Edward John Kitselaar van het Ministerie van Justitie. Met passie vertelt hij het verhaal van de vijf speerpunten van het programma en met name over de rol die de aanpak van doorlooptijden daarin speelt.

‘Voorheen was de aanpak - ook in het jeugdstrafrecht - met name gericht op straffen, maar straffen alleen helpt niet’, vindt Edward John Kitselaar, programmamanager Aanpak Jeugdcriminaliteit bij het Ministerie van Justitie. ‘Vandaar dat ons programma is onderverdeeld in vijf pijlers (zie kader) die allemaal belangrijk zijn bij de aanpak van jeugdcriminaliteit. Dat lijkt misschien veel, maar de wereld van het jeugdstrafrecht is complex. Aan de ene kant heb je vaak te maken met jongeren met complexe problemen, uit complexe buurten en complexe gezinnen, aan de andere kant zijn er veel

organisaties met deze jongeren en hun omgeving bezig. Dat maakt afstemming en samenwerking ook weer ingewikkeld. Overigens is dat laatste verbeteren ons belangrijkste middel: goede samenwerking tussen de partijen.’

Vergeeten

Die verbeterde samenwerking komt met name goed naar voren in het project ‘Aanpak Doorlooptijden’, waar partijen druk doende zijn om de werkprocessen, informatiestromen en communicatie beter op elkaar af te stemmen. ‘Ik vind het van belang dat jongeren snel weten waar ze aan toe zijn. Daarom hecht ik zo aan snelle doorlooptijden. Niets is zo ongeloofwaardig als wanneer een jongere een half jaar moet wachten op een vervolg. Dan is hij het delict al haast weer vergeten, laat staan dat hij nog begrijpt waarom hij die straf krijgt. Een jongere gaat veel sneller in zijn ontwikkeling dan een volwassene. Daar moet je dus snel bij zijn. De gevolgen bij die eerste groep zijn vele malen groter als je een jaar wacht met de start van een behandeling.’

Een ander kernpunt van een snelle aanpak is wanneer er sprake is van een gedragsstoornis bij een jongere. Kitselaar: ‘Bij een gedragsstoornis moet een jongere snel geholpen worden. Hoe eerder, hoe beter. Bovendien komt hij waarschijnlijk ook sneller op het rechte pad en dat is weer belangrijk voor de maatschappij, de buurt en zijn directe omgeving.’

Lik-op-stuk

De programmamanager ziet ook de geloofwaardigheid van het rechtsbestel op het spel komen te staan als de doorlooptijden te lang zijn: ‘Lik-op-stukbeleid werkt. Het maakt het justitiële apparaat geloofwaardig en heeft een positief effect op de groep waaruit de jongere komt. De groep krijgt sneller het idee: er gebeurt wat, ons handelen heeft consequenties. Jongeren zijn zeker in groepsverband beïnvloedbaar. Als ze zien dat ze in de gaten worden gehouden en crimineel gedrag wordt afgestraft, dan stappen jongeren eerder uit zo’n groep.’

Het project heeft niet alleen gevolgen voor de jongere, het heeft ook zijn effect op de professional in de jeugdstrafketen. Kitselaar: ‘Dat er snel iets gebeurt, daar wordt de professional ook blij van. Neem nou de politiemann. Als hij weet: die jongere heeft een taakstraf, maar hij voert hem niet uit. Als dit niet snel een vervolg krijgt bij Justitie, dan is dat behoorlijk frustrerend voor de politiemann die de jongere weer tegenkomt in de wijk. Op het moment dat er snel iets aan gedaan kan worden, dat is ook goed voor de professional. Hij wordt en voelt zich serieus genomen en dat is natuurlijk ook belangrijk voor zijn geloofwaardigheid.’

Complex

Kitselaar vat zijn programma samen in een aantal woorden: ‘Leuke, complexe materie. Je ziet dat het werkt en iedereen uit de keten is erbij betrokken. En dat laatste is mooi. Iedereen is echt gepassioneerd bezig met de jongere. Hoe dichter je op de uitvoering komt, hoe sterker je dat voelt.’

Bovendien zo constateert Kitselaar: ‘De ketenpartijen werken hard aan het slagen van het programma en verlenen ook echt hun medewerking. Dat wordt niet alleen gezien, maar ook gewaardeerd. Het leuke van het programma is bovendien dat we vanuit het Ministerie van Justitie de verbinding met de praktijk maken. Je ziet dat onze projectleiders echt samenwerken met het veld. Het is niet meer alleen: de overheid staat op afstand. Het Ministerie van Justitie is betrokken. Een groot pluspunt voor de mensen die aan het programma werken.’

Het programma Aanpak Jeugdcriminaliteit kent vijf pijlers:

Vroegtijdig ingrijpen

Vroegtijdig ingrijpen richt zich op voorkomen dat jongeren afglijden naar crimineel gedrag. Hoe sneller wordt ingegrepen, hoe groter de kans is op een positieve gedragsverandering.

Persoonsgerichte aanpak

Een persoonsgerichte aanpak is van groot belang om de jeugdcriminaliteit terug te dringen. Geen jongere is immers hetzelfde en ook de oorzaken van crimineel gedrag verschillen per jongere.

Snelle en consequente jeugdketen

Een snelle en effectieve uitvoering van straffen en maatregelen is belangrijk bij het terugdringen van de jeugdcriminaliteit.

Passende nazorg

Bij het terugdringen van recidive is een effectieve, sluitende en passende nazorg erg belangrijk. Aansluitend op een strafrechtelijk verblijf in een justitiële jeugdinrichting (JI) worden jongeren begeleid bij hun terugkeer in de samenleving om hen op het rechte pad te brengen én te houden.

Terugdringing recidive werkstraffen jeugd

In het nieuwe project Werkstraffen wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om met een effectievere inzet van werkstraffen bij te dragen aan recidivevermindering.

Meer informatie: www.justitie.nl
(klik op onderwerpen/jeugdcriminaliteit)

WAAROM DOORLOOPTIJDEN AANPAKKEN?

Herstel van de rechtsorde, het verhogen van de veiligheid en het opvoeden van de jeugdige. Een aantal belangrijke doelen van het jeugdstrafrecht. Om effectief deze doelen te realiseren moet de strafrechtelijke aanpak van jeugdigen aan een aantal uitgangspunten voldoen: maatwerk, snelheid, de interventie moet een pedagogisch karakter hebben, moet consequent zijn en er moet sprake zijn van nazorg.

Het project Aanpak Doorlooptijden richt zich op het tweede punt: de snelheid. De andere punten zijn zeker niet minder belangrijk. Deze worden echter op een andere manier en binnen andere projecten opgepakt.

Realisatieplan

Op basis van een analyse van de huidige doorlooptijden en de gesignaleerde knelpunten in de keten is een realisatieplan ontwikkeld. In dit plan wordt aandacht besteed aan de activiteiten waarop de komende periode de focus wordt gelegd. Daarnaast wordt inzichtelijk gemaakt welke activiteiten gerelateerd zijn aan de doorlooptijden en welke activiteiten daarvan reeds belegd zijn binnen andere lopende trajecten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het landelijk instrumentarium jeugdstrafrechtketen en het traject 'van LOF naar PVM (proces-verbaal minderjarigen)'.

In handen van...

Het project doorlooptijden is in dagelijkse handen van projectleider Marion van Vroonhoven en projectmedewerker Suzanne Graaf.

Marion van Vroonhoven is specifiek gevraagd om de verbinding tussen het ministerie en 'het veld' goed te beleggen: 'Kijkend naar mijn eigen jeugd, weet ik dat 'snel en consequent' reageren werkt bij jongeren.' Van Vroonhoven werkt ruim 20 jaar bij het OM, waarvan 10 jaar binnen het jeugdstrafrecht. Zij is voor twee jaar gedetacheerd bij het Ministerie van Justitie als projectleider doorlooptijden.

Suzanne Graaf werkt sinds vijf jaar bij het Ministerie van Justitie. Sinds de start van het programma Aanpak Jeugdcriminaliteit is zij werkzaam binnen dit programma. Zij heeft onder meer het project doorlooptijden in haar portefeuille.

VERDIEPINGSSLAG VERTRAGING DOORLOOPTIJDEN

Het project doorlooptijden biedt de arrondissementen de mogelijkheid om een verdiepingsslag te maken in de doorlooptijden in het eigen arrondissement. Die kan worden uitgevoerd met behulp van financiering vanuit het project doorlooptijden.

In juli 2009 is het onderzoek van AEF naar de doorlooptijden in de jeugdstrafrechtketen beschikbaar gekomen. In het onderzoek is onder andere een landelijk beeld geschetst van de oorzaken van het niet afronden van bepaalde zaken binnen 180 dagen. Het project doorlooptijden realiseert zich dat deze gegevens slechts deels bruikbaar zijn. De oorzaken kunnen immers sterk verschillen per arrondissement.

Oorzaken

Door deze verdiepingsslag kunnen de oorzaken van vertraging binnen het eigen arrondissement worden achterhaald. De uitkomsten bieden vervolgens een richtlijn voor het arrondissement voor het soort oplossingen waar naar gezocht moet worden.

Uiteraard geldt er een aantal randvoorwaarden om voor financiering van dit onderzoek vanuit het project doorlooptijden in aanmerking te komen. Deze voorwaarden zijn onlangs in een brief aan de jeugdofficieren uiteengezet.

Beoordeeld

Arrondissementen kunnen voor 23 april een voorstel indienen als zij willen dat hun onderzoek door het project gefinancierd wordt. Dit voorstel zal beoordeeld worden en uiterlijk 4 mei horen de arrondissementen of de financiering door kan gaan. Het arrondissement heeft dan tot 15 mei om te beslissen of zij het onderzoek daadwerkelijk uitvoeren.

Gesprekken met vestigingsmanagers

Niet alleen de APJ's worden bezocht. Het project doorlooptijden zal ook in gesprek gaan met vestigingsmanagers van de verschillende ketenorganisaties. Tijdens deze overleggen wordt gesproken over de wijze waarop managers de doorlooptijden realiseren. Ook vraagt het project op welke wijze de organisaties nog beter gefaciliteerd kunnen worden op het behalen van de doorlooptijden en wordt er gesproken over de inzet van good practices.

De Website

Het project aanpak doorlooptijden in het jeugdstrafrecht communiceert niet alleen via dit magazine, de leaflets en werkbezoeken. Het project heeft ook een website over doorlooptijden en de bijbehorende Kalsbeeknormen. Op www.jeugdcriminaliteit.nl/doorlooptijden vindt u de laatste informatie over het project. Maar er is meer te vinden: de laatste good practises van uw collega-organisaties uit de strafrechtketen en bijvoorbeeld een APJ-sjabloon om in te vullen welke good practices uw organisatie oppakt.

Doorlooptijden toegelicht

Wilt u meer weten over het project doorlooptijden? Wilt u de good practices van uw eigen organisatie doorgeven? Of wilt u graag het project uitnodigen? Neemt u dan contact op via: www.jeugdcriminaliteit.nl/doorlooptijden.

De Kalsbeeknormen

Er zijn vijf zogenaamde Kalsbeeknormen die in 2001 zijn vastgesteld. De normen verschaffen informatie over de totale doorlooptijden in de jeugdstrafrechtketen en zijn cumulatief opgebouwd:

1. Haltverwijzing door Politie binnen 7 dagen na eerste verhoor politie
2. Start Halt-werkzaamheden door jongere binnen 2 maanden na eerste verhoor politie
3. Ontvangst proces-verbaal bij parket binnen 1 maand na eerste verhoor politie
4. Beoordeling OM binnen 3 maanden na eerste verhoor politie (bij een OM afdoening)
5. Vonnis door rechter(s) binnen 6 maanden na eerste verhoor door politie

(De Kalsbeeknormen beslaan altijd minimaal twee organisaties.)

Er bestaan ook afgeleide Kalsbeeknormen. Deze normen gelden voor de betrokken organisaties afzonderlijk. Meer weten over de Kalsbeeknormen en afgeleide normen? Zie www.jeugdcriminaliteit.nl/doorlooptijden.

Colofon

OZO: het magazine met good practices en nieuws over het verkorten van doorlooptijden in de jeugdstrafrechtketen, is een uitgave van het Ministerie van Justitie. OZO verschijnt twee keer in 2010.

Uitgave

Programma Aanpak jeugdcriminaliteit,
project doorlooptijden
Postbus 20301, 2500 EH Den Haag
www.jeugdcriminaliteit.nl/doorlooptijden